

**Катэгорыя самаідэнтыфікацыі асобы
як аб'екта літаратуразнаўчых
і іншых гуманітарных ведаў**

Глазман Л.Я.

Установа адукацыі “Віцебскі дзяржаўны ўніверсітэт імя П.М. Машэрава”, Віцебск

У артыкуле даследуецца катэгорыя самаідэнтыфікацыі асобы як аб'екта міждысцыплінарных гуманітарных ведаў, які ў апошнія дзесяцігоддзі даволі рэзка набыў у розных галінах гуманітарных навук статус найбольш вивучаемай з'явы.

Мэта працы – выявіць і ахарактарызаваць сутнасць феномена самаідэнтыфікацыі асобы ў міждысцыплінарным дыскурсе ў дыяхранічным і сінхранічным аспектах.

Матэрыял і метады. У якасці матэрыяла для аналізу катэгорыі самаідэнтыфікацыі асобы выкарыстоўваюцца навуковыя даследаванні псіхалагаў, сацыёлагаў, сацыяльных псіхалагаў і філосафаў, антрапологаў, літаратуразнаўцаў, прысвечаныя дадзенаму феномену. Сярод метадаў даследавання вызначаюцца культурна-гістарычны, параўнальна-гістарычны і элементы кантэкстуальнага аналізу.

Вынікі і іх абмеркаванне. Падыходы да аналізу самаідэнтыфікацыі асобы мяняліся на працягу XX стагоддзя: ад бессвядомага псіхалагічнага працэсу (У. Джэймс, З. Фрэйд) да сацыяльнай з'явы (Дж. Мід, Ч. Кулі). З пачаткам філасофскіх даследаванняў (М. Хайдэгер, Ю. Хабермас, В. Хёсле) звяртаецца ўвага на камунікатыўную, кагнітыўную прыроду самаідэнтычнасці, супярэчлівасць “я – іншы” і г.д. Сёння распаўсюджанне атрымалі культуралагічныя (Э. Гідэнс, А. Шаманаў, А. Астахаў), філалагічныя (П. Рыкёр, М. Бахцін, Л. Сафронава), новыя псіхалагічныя (А. Лук'янаў) тэорыі ідэнтычнасці. Аналізуюцца розныя ўзроўні самаідэнтычнасці асобы. Працэс даследавання дадзеных аспектаў пашыраецца, патрабуючы пэўнай навуковай цэласнасці вивучэння.

Заклучэнне. Самаідэнтыфікацыя асобы разглядаецца пераважна як складаны, абумоўлены ў культурна-гістарычным плане, бесперапынны працэс набыцця тоеснасці чалавека з самім сабой. Дыялектыка гэтага працэсу заключаецца ў немагчымасці такога самасупадзення, а таксама ў супрацьстаянні асобаснага і сацыяльнага складнікаў.

Ключавыя словы: самаідэнтыфікацыя асобы, ідэнтычнасць, гуманітарныя навукі, літаратуразнаўства, мастацкая ўмоўнасць, самасць, асобасны крызіс.

**The Category of Self-Identity
as the Object of Literary
and Other Humanitarian Knowledge**

Glazman L.Ya.

Education Establishment “Vitebsk State P.M. Masherov University”, Vitebsk

The article deals with the category of self-identity as the object of interdisciplinary humanitarian science, which in recent decades has acquired the status of the most topical phenomenon in various humanitarian fields.

The purpose of the study is to identify and characterize the essence of the phenomenon of self-identity in interdisciplinary discourse in diachronic and synchronous aspects.

Material and methods. As a material for the analysis of the self-identity category, scientific studies in psychological, sociological, social psychological and philosophical, anthropological, literature fields, which are connected with the phenomenon, are used. As research methods, the cultural-historical, the comparative-historical and elements of contextual analysis are used.

Findings and their discussion. Approaches to the analysis of self-identity have changed during the twentieth century: from an unconscious psychological process (W. James, Z. Freud) to a social phenomenon (J. Mead, C. Cooley). With the beginning of philosophical researches (M. Heidegger, J. Habermas, V. Hesse), attention was paid to the communicative, cognitive nature of self-identity, the contradiction of “I – not I”, etc. Nowadays, cultural works (E. Giddens, A. Shamanov, A. Astakhov),

philological (P. Riker, M. Bakhtin, L. Safronov), new psychological (A. Lukyanov) identity theories have become widespread. Different levels of personal identity are studied. The research process of various aspects is expanding, which requires a certain scientific integrity of learning.

Conclusion. Self-identity is defined primarily as a complex, culturally and historically determined, continuous process of finding the person's identity with himself. The dialectic of this process lies in the impossibility of such self-coincidence, as well as in the opposition of personal and social components.

Key words: self-identity, identification, humanitarian sciences, literary criticism, artistic conventions, self, personality crisis.